

KRÓNIKA

KISS LAJOS MINT HELYNÉVKUTATÓ*

A helynévkutatás, a magyar tudományosságnak emez, immár tisztes múlttal rendelkező diszciplínája kezdettől fogva három tudományterület érintőköreinek táján helyezkedik el. A név keletkezése és élete /használata/ tényezői által meghatározott státusz, az úgynevezett névélettani helyzet többé-kevésbé világosan kijelöli azt a három tudományt, amelynek a helynevek kutatásához, vizsgálatához, megszólaltatásához érdeke fűződik. Első helyen feltétlenül a nyelvtudományt kell mondanunk, hiszen a földrajzi név mint tulajdonnév-rendszerünk tagja mindenekelőtt nyelvi tény, szóképzletünk része, egyúttal pedig nyelvemlék. A helynév nyelviségének, azaz etimológiájának, származásának megállapítása ugyancsak a nyelvtudomány feladata. Másrészt azonban minden név valamely konkrét, a valóságban meglevő vagy valóságosnak gondolt természeti objektumra vonatkozik, amelynek múltja, története van. Ez a tényező egymaga is igazolja a történettudomány illetékességét a névkutatásban, de nem nélkülözhető a névélettani helyzet egyéb tényezőinek történeti értékű vallomása sem. Végül a magyar földrajzi nevek népünk szellemi életének emlékei is, a nép szellemi termékei, mindenkori műveltségének mutatói, hordozói és alakítói. A névadó vonások számtalan lehetősége közül az egyetlennek megtalálása, a tárgyyszerű szemlélet tapasztalatainak vagy az ez által kiváltott asszociációknak tulajdonnévbe foglalása, illetőleg a meglevő név motiválta másodlagos képzettársítások nyomán kikerekedő eredetmagyarázó történetek léte együttesen támasztják alá a néprajztudomány jelenlétének, figyelmé-

* Elhangzott 1981. május 23-án Dombrádon, a Kiss Lajos születésének 100. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségen.

nek jogosultságát a helynévkutatásban.

A magyar névtan megírandó tudománytörténete minden bizonnyal azt fogja megállapítani, hogy a helynevek tudományos értékének felismerésében és vizsgálatában a néprajztudományé is - a más területeken is kiemelkedő személyiségei révén - a kezdeményezőt megillető érdem. Míg korábban csak a történeti forrásokban levő szórványok tömeges közlésére, laikusok részvételére számító országos gyűjtési akcióra és az egyes nevek nyelvtörténeti hasznosítására volt példa, a néprajzos JANKÓ JÁNOS volt az, aki az élő dűlőnévanyag feltárására irányította a figyelmet, s "A Balaton-melléki lakosság néprajza" /Bp. 1902/ c. korszakos munkájában modern szempontokat tartalmazó kutató módszert dolgozott ki, a gyűjtés teljességét követelte, indokolta a térképezés fontosságát, végül pedig módszereinek alkalmazhatóságát saját gyűjteményeivel is szemléltette. A néprajztudomány legjobbjai, idősebbek és fiatalabbak egyaránt, vállalták és vállalják a Jankó Jánostól nyert örökséget a tulajdonnevek kutatásában, és az ő sorukba tartozott a Szabolcs megyei Jósa Múzeum egykori igazgató-mindenese, KISS LAJOS is.

Kiss Lajos éppen 60 éve, a Győrffy Istvánnal tett és a további tudományos munkásságát sok tekintetben meghatározó, emlékeztetes rétközi-bodrogházi utazása alkalmával figyelhetett föl először a földrajzi nevekre. Az őszi utazást követően, még 1921-ben visszatért Beszterecre, hogy a "nagyidejű" emberektől megismerje a "kisközségnek a vizek lecsapolása előtti" és az akkori életét. Már a következő évben meg is jelent feltűnést keltő tanulmánya, amelynek anyagához az élőnyelvi gyűjtésen kívül fölhasználta a hozzáférhető történeti forrásokat, a tagosítási iratokat, térképeket is. A helynévgyűjtést a néprajztudományi céljai szolgálatába akarta állítani. Győrffy István Nagykunsági Krónikájának mintájára a Rétköz régi életét akarta megírni, be kellett azonban látnia, hogy ez "csakis szorgalmas, hűséges kutatómunkával" lehetséges. Választását a következőképpen indokolta: "Úgy gondoltam, hogy sorba kell venni egyenként a községeket és azoknak minden talpalatnyi területét akár szárazulat, akár vízféleség legyen. Meg kell minden egyes terület helyét határozni, nagyságát feltüntetni, továbbá azt, hogy mi volt régen és mi jelenleg. A sok kisebb-nagyobb területek múltjából, történetéből

aztán majd kialakul mind az egyes községek, mind az egész Rétköz élete." /Régi Rétköz. Bp. 1961. 6/.

A helynévgyűjtő feladatát ma sem tudjuk másféleképpen meghatározni: teljesség a nevek fölvételében, a névnek az objektummal való azonosítása, az objektum tüzetes jellemzése, változásainak bemutatása, a névhez és az objektumhoz kapcsolódó mindenféle hagyomány feltárása.

A gyűjtés módszerében is a maga útját járta, és ez az út többé-kevésbé a mi számunkra is követhető. Előbb a könyvtárban, a levéltárban, a törvényszék irattárában ismerkedett a települések múltjával, oklevéltárak, térképek, tagosítási iratok stb. névanyagát cédulázta ki; amint ő fogalmazta meg, hogy velük ellenőrizze "öreg adatadóit". Majd pedig a helyszíni gyűjtés következett. Településenként általában 3-4 adatközlővel dolgozott, akiket a községi elöljáróság segítségével válogatott ki. Sorukra tekintve feltűnik, hogy többségük valóban "nagyidejű" ember, nem ritka közöttük a 80 éven felüli, és jelentős részük a községi szolgálattevők, jegyzők, bírák, kerülők sorából való. A helyszíni gyűjtést terepbejárással kötötte össze: hálálkodva említi, hogy adatközlői nemcsak szívesen fogadták, "még munka idején is, hanem befogattak és kocsin bejárva a határt, magyarázat kíséretében mutogatták meg a vizek levezetésével megváltozott területeket" /i. m. 9/. Sajnálatos azonban, hogy Jenkó János újítását, az adatok térképen való rögzítését nem fogadta el, holott enélkül ma már nem teljes értékű egyetlen helynévi közlés sem.

Kiss Lajos néprajzi érdekű tanulmányaiban lépten-nyomon találkozunk földrajzi neves szórványokkal. Ezek azonban sohasem csak illusztrációul szolgálnak, hanem az egyéb forrásokból is kikerekedő mondanivalót támogatják vagy hitelesítik. Valamennyi ilyen dolgozata számbavételére itt nincs lehetőségem és nem is szükséges. A közölt névanyag mennyisége alapján azonban feltétlenül kiemelkedik sorukból a már említett besztereci tanulmánya /Föld és Ember 1922./, a Kemecse életét leíró dolgozata /Magyarságtudomány 1943./, a nagyhalászi vízi életet tüzetesen ábrázoló közleménye /Ethnographia 1954./, amelyek mintegy előmunkálatai voltak a Régi Rétköz c. nagy könyvének. A Nyírség halászata /Ethnographia 1943./ c. tanulmánya főfolyásonként veszi

sorra a községek halászfövizzeit, jellemzi őket, megadja méretüket, értékeli a népi táplálkozásban betöltött szerepüket. Egy méltatlanul elfelejtett, legalább is alig idézett munkájában "A nyíregyházi erdő" /Debreceni Szemle 1932./ történetét írta meg. A mai nyíregyházi ember alig ismer ötöt-hatott abból a 60 helynévből, amelyet Kiss Lajosnak részint a levéltári forrásokból, részint pedig a lakosságtól még sikerült összeszednie. /Nem hiszem például, hogy a tanárképző főiskola mintegy 2500 hallgatójából és dolgozójából sokan tudnák, hogy az erdőnek az a része, ahol az intézmény épülete ma áll, az Elő-csere nevet viselte./

Kiss Lajos helynévkutató munkásságára a Régi Rétköz c. könyve tette föl a koronát, amelyet 1961-ben az Akadémiai Kiadó jelentetett meg. A műben kilenc év gyűjtőmunkája fekszik, s gondolhatjuk, hogy mennyi erőfeszítést igényelt még az anyag rendezése, egybeszerkesztése, a kiadvány előkészítése is. A gyűjtést a Rétköz közepén, 1921-ben Beszterecen kezdte, a következő évben Dombrádon és Kéken járt, majd 1923-ban Ajak, Demecser, Gáva, Óntelek, Paszab, Tiszabercel, Tiszarád és Vasmegyer következett. Aztán csökkent a lendülete: 1924-ben még négy /Kemecse, Nagyhalász, Tiszakanyár és Tuzsér/, 1926-ban /Gégény/, 1927-ben /Buj/ és 1929-ben /Komoró/ már csak egy-egy helységbe jutott el. Munkáját ekkor abba kellett hagynia, s a még hátra levő 12 községbe már csak a felszabadulás után, 1948-ban és 1949-ben járt, sőt ekkor további négy helységben kiegészítő gyűjtést is végzett.

A könyv - Kiss Lajos számítása szerint - 8114 helynevet tartalmaz, s ha összeadjuk a rétközi községek területét /141.028 kat.hold/, láthatjuk, hogy átlagosan mintegy 17 holdra jut egy-egy földrajzi név, ez pedig meglehetősen nagy névsűrűséget jelent. Ez a hatalmas adattömeg fölbecsülhetetlen értékű a tudomány számára, s a hazai ismertetések /köztük a nyelvészeké is/ nem is fukarkodtak az elismeréssel. Egy adatközlés sohasem a mának, hanem mindig az örökkévalóságnak szól. Így nem mondhatjuk el, hogy Kiss Lajos könyve értékeinek kiaknázása a megjelelése óta eltelt húsz év alatt megtörtént. Azt azonban állíthatom, hogy - különösen akkortól, amikor már más vidékekről is ekkora méretű adatközlések láttak napvilágot /Zala m., Somogy m./ - a magyar névtan elméleti kérdéseinek tisztázásához alapanyagként és fellendítőként hatott. Méginkább várhatjuk a mű

íránt való érdeklődés fokozódását akkor, ha az egész országban befejezzük a földrajzi nevek összegyűjtését, s módunk lesz segítségükkel olyan fontos kérdések megválaszolására, mint a magyar határnévtípusok elhatárolása, a típusok gyakoriságának fölmérése, a névalkotó eszközök nyelvatlaszának elkészítése stb.

A Régi Rétköz speciális szempontú regionális tájszótárnak is tekinthető. De a szükség kényszere rá is szorít bennünket, hogy arra a célra is használjuk, mert a magyar dialektológia eddig érdemtelenül kevés figyelmet szentelt erre a nyelvjárásra, amely pedig az egykori természeti viszonyoktól is indokoltan és magyarázatosan rengeteg archaikus vonást őrzött meg. Sajnos a könyv a hangtani nyelvjárási jelenségek és az alak szerinti tájszavak tanulmányozására nem alkalmas, mert a szerző nemhogy fonetikus, de általában még fonematikus lejegyzésre sem törekedett. Csak nagy ritkán találkozunk a névcikkekben ilyen kitételekkel: "a nép ajkán így hangzik", "a nép így mondja". Annál alkalmasabb azonban a jelentésbeli és az abszolút tájszók egy részének megismerésére; a talajféleségek, a térszíni formák, a növény- és állatnevek, a népi halászati szakszók és műveletek sokaságára csodálkozik rá az olvasó: irtoványos, rakottvás, farkassötét /= farkasvakság/, csere /= cserfa/, lébuc /= bibic/, ré /= rév/, gorond, katvor, kotymán, kátyú, püfő, cseszpitális, cseszresz, foglár, lábó, nádvágó gagucs, cseptettyű /= rák fogásához használt kétágú fa/, seggesháló, véter, lésza, mereggyű /= merítő-hálóféle/ stb.

Köztudott dolog, hogy a földrajzi nevek tulajdonképpen élő nyelvemlékek, amelyekben a köznyelvből rég kihalt szavak, rég eltűnt jelentések kövesültek meg. Máskor pedig a szó régi alakját úgy leljük meg a névben, mintha egy 5-600 évvel ezelőtt készült oklevélből lépne elénk. Azaz a földrajzi névbe belekerült szó hangalakjának fejlődése nem feltétlenül követi a közszói sorsban maradt társának alaki változásait, hanem divergens módon elkülönül attól. Kiss gyűjtése szerint pl. a mai Dombrád határában van a Lapuvashomoka és a Lapuvastava nevű hely. Mai nyelvérzékünk e neveket így tagolná: lapu + vas + homoka és lapu + vas + tava. Ennek az értelmezésnek a tarthatatlanságára azonban rámutat egy 1333-ból származó oklevél, amely a demecseri halastavak felsorolásakor megemlíti a Lapuhus nevű piscinát

is /ZichyOkm. I, 412/. Ez pedig a szláv eredetű lapu közszavunk korabeli lapuh alakjának -s képzős formája. /Ez a régi alak őrződött meg egyébként a Karancslapujtó helységnévben is./ A mai közső felhasználásával tehát Lapushomoka és Lapustava földrajzi neveket nyernénk.

A Rétköz helyneveinek óriási többsége magyar eredetű. Kiss Lajos gyűjtése azonban azt is megmutatja, hogy a magyarság megtelérése után még jelentékeny szláv csoportok jelentésével kell számolnunk a Rétközben is. A Beszterec név szláv eredetét eddig is nyilvántartották, tudtuk, hogy Bogdány, Dombrád neve szlávból való személynévből keletkezett magyar névadásban, most azonban már módunk van a dűlőnevek sorát idézni e jelenlét igazolására, sőt némelyik névnek még kormeghatározó értéke is van. Dombrád határából a következőket említhetjük: Balaton: a szláv blato /= tó, víz, mocsár/ származéka. - Bugóc: valószínűleg korábbi Bukovec, a buky /= bükk/ származéka. - Darnadűlő, Darnafenek, Darnahomoka: a drn /= gyepl rejlik bennük. - Dombóc: dob továbbképzése /= tölgy/, a benne megőrződött nazális XI. század vége előtti átvételre mutat. - Kórógyszuhája: az utótag a suchy /= száraz/ változata. - Orszószög: az ostrov /= sziget/ van benne. - Poljaszög: az előtag a polje /= mező/ szóval azonos. - Ricskekert: a rěka /= folyó/ származéka van a névben. - Szuhaere és Szuharét /ld. Kórógyszuhája/.

A névtan településtörténeti ága mindenekelőtt az elpusztult települések lokalizálását vagy helyhezkötésének lehetőségét köszönheti a gyűjteménynek. E mű alapján helyezhetjük az Árpád-kori szolgálonépek Szekeres faluját Dombrád határába, oda, ahol most az Ekeres van. Középkori település emlékét őrzik még az a-jaki Ige, a buji Kovácssziget, Perked /Kiss Lajos ennek középkori előzményét nem ismerte fel/, Szántóhalom, Szentpéterke, a demecseri Borzsova, Laktelek, Mácsiszeg stb. stb. A középkori oklevelek olykor mintha a mai határt írnák le a mai nevekkal. A névgyűjteményben ott vannak az oklevelek egykori nevei ma is élő névként, sőt sokszor az oklevélben szereplő személyek is megjelennek előttünk. Egy 1324-beli oklevél Ige birtokkal kapcsolatban említi Ilapur fia Lászlót. Nos, az apa nevéből képződött az ibrányi Jalapár neve. 1315-ben szó esik bizonyos kunokról, akik ezen a tájon is birtokosok voltak. Baliar-nak /aki-

nek ekkor az unokái szerepelnek/ és Teszkencs fia Biter-nek az emlékét Őrzi Kisvárdra határában a Bitertája és Biteriszőlő, illetőleg Gégény határában a Bajor.

1245-ben IV. Béla király eladományozta Gáva falut, mivel addigi birtokosai, Mihály és Marót várjobbágyok örökös nélkül haltak el. Ennek a Marótnak az emléke máig él a vencsellői Maróthzug határnévben. 1290 táján bizonyos Zwethun tulajdonában van Pátroha falu. Ennek a személynek pedig a mai pátrohai Szövetem helynévben leljük meg a nyomát. És a példákat tovább folytathatnánk.

Méltatlan dolog lenne, ha egy tudós életművének értékelése alkalmával nem szólnánk azokról a korlátokról, amelyek akadályoznak bennünket eredményei adaptálásában. Kiss Lajos könyvének hibáiról írtak már a megjelenését üdvözlő recenziók is, majd pedig a tulajdonnévelméleti dolgozatok mutattak rá néhány konkrét eset kapcsán egy-két fogyatékosagra. Úgy látszik, hogy a kifogások két sajátosság köré csoportosíthatók. Az egyik az élőnyelvi és a történeti névadatok egybemosódottsága, azaz a könyvben igen sokszor csak az archaikus helyesírás igazít el bennünket arról, hogy adott esetben egy történeti forrásból származó névvel van dolgunk. A másik pedig a helynév fogalmának nagyon tág értelmezése. Tudjuk, hogy bármelyik földrajzi névnek van vagy lehet definíciója, illetőleg bármelyik földfelszíni alakulat meghatározható körülírással. Kiss Lajos könyvében nem ritkák az olyan terjengős, alkalmi körülírások, amelyekből hiányzik a tulajdonnévi zártság, s amelyekről azonnal látható az egyszerűség, pl. Hajóút Ibrány felé, Zöldtóban levő cseretben levő sziget. Máskor pedig bizonyára a rákérdezés hatására értelmezett alakulatokat együttesen tekintette névnek: Böndi utca, Csoma utca, Ebfadúlő.

Mindezek ellenére és mindezekkel együtt Kiss Lajos helynévkutató munkásságát roppant becses örökségünknek tekintjük. Életműve nélkülözhetetlen forrása névtani, nyelvészeti és helytörténeti vizsgálatainknak egyaránt.

MEZŐ ANDRÁS

Bachát László 1921. február 23-án született Órimogyorósdon. A Bonyhádon töltött gimnáziumi évek után előbb a pécsi, később a szegedi egyetemen folytatta tanulmányait, ahol 1944-ben magyar-latin szakos középiskolai tanári oklevelet szerzett. Érdekemben gazdag pályája a soproni Tanítóképző Intézetben indult, majd Nyíregyházán, Tatán, Tatabányán, 1957-től pedig ismét Nyíregyházán tanított. 1962-ben a Művelődési Minisztérium megbízta a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola Nyelvészeti Tanszékének vezetésével. A tanszék szervezési és vezetési gondjai nem akadályozták abban, hogy végleg elkötelezze magát a nyelvtudománnyal, amelynek már mint középiskolai tanár is kiváló művelője volt. Széleskörű munkásságának első állomása 1963., a Pécsi Tanárképző Főiskola által szervezett tudományos ülésszak, amelyen "Helynévkutatás Szabolcs-Szatmárban" című dolgozatával mutatkozott be. De érdeklődése a nyelvtudomány számos területére kiterjedt, leíró nyelvtani, szókinccstani, dialektológiai kérdések foglalkoztatták /vö. A szótani elemzés. Szabolcs-Szatmár megyei Nevelő 1963; A határozós szerkezet elemzése. Uo; Nyelvjáráskutatás Szabolcsban a felszabadulás előtt és a felszabadulás után. A Nyíregyházi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei 1965/. E sokoldalú tevékenység mellett hamarosan megtalálta a névtudományban azt a kutatási területet, amelyet nagy kedvvel és igen szép eredménnyel művel: a ragadványnevek és az ún. iskolai nevek, a diáknyelv és az ifjúsági nyelv kérdéskörét. Hogy csak egy-két munkáját említsük: A ragadványnevek néhány problémája: NytudÉrt. 70. sz. 130-34; A lelki tulajdonságokra utaló iskolai ragadványnevek: Nyr. XCVI, 16-20; A hivatalos névből alakult ragadványnevek az iskolában: MNy. 1971: 493-49; Ragadványnevek az általános iskola felső tagozatában: A Nyíregyházi Tanárképző Főiskola Füzetei III, 121-29; A testi tulajdonságra utaló ragadványnevek az iskolában: Uo. IV, 299-307; Az ifjúsági és a diáknyelv kérdései. Anyanyelv, közélet, műveltség. Szerk.: Sebestyén Árpád. Bp., 1976. 107-123; Az iskolai ragadványnevek alaki és jelentéstani problémái: A Nyíregyházi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei 1974: 101-11; Ragadványnevek régen és ma. Az anyanyelv az ember életében. Bp., 1977. 89-98/.

A magyar névtani kutatók nevében tisztelettel és szeretettel köszöntjük Bachát Lászlót 60. születésnapja alkalmából, jó egészséget és további sikereket kívánva neki.

GÁSPÁRI LÁSZLÓ

ÚJ DIÁKKÖRI KUTATÓCSOPORT AZ ELTÉ-N

Nem lehet mondani, hogy az elmúlt években annyira föllendült névtani kutatásoknak nincs elég kutatója mind a fővárosban, mind a vidéki egyetemeken, főiskolákon. Azonban a nyelvészet e területén még annyi a tennivaló, hogy új kutatókból és kutatásokból sohasem lehet elég.

Többek között ez is oka volt annak, hogy az ELTÉ-n ez év szeptemberétől egy hallgatókból álló kutatócsoport működik Hajdú Mihály egyetemi docens vezetésével.

Kezdő kutatókban a sok új feladat és a számos lehetőség mindig nagy lelkesedést szül. Itt azonban ez konkrét tervekkel is párosul, amiknek megvalósítását már el is kezdte a csoport.

Elsődleges feladatunk Kovalovszky Miklós névtani gyűjtésének rendszerezése és kiegészítése egyéni gyűjtésből származott adatokkal, a meglevő családnév-gyűjteményekkel, a budapesti és a vidéki városok telefonkönyveinek adataival. Ily módon egy családnév-szótár áll majd össze. Hazánkban ilyen munka még nem létezik, tehát nem szorul különösebb magyarázatra, hogy a családneveknek az összegezése miért fontos és régóta szükségszerű munka.

További terveink között szerepel egy kurrens névtani bibliográfia elkészítése is az 1981-ben megjelent névtani témájú munkáktól kezdődően.

Lehetőségünk van a magyarországi egyházi anyakönyvek névanyagának a földolgozására is. A kutatócsoport számára vásárolt mikrofilm-leolvasó készülék lényegesen könnyebbé teszi ezt a munkát, mert a földolgozásra váró anyag így hamarabb elérhető lesz.

Mindezek mellett természetesen mindenki egyéni gyűjtést végez az általa kiválasztott témakörben /személynév-, állatnév-, csillagnév-, helynévvizsgálat, tulajdonnevek köznevesülésének vizsgálata stb./

Ez tehát a kezdet. Ha a folytatás is ilyen tartalmas lesz, és ugyanolyan lelkesedéssel dolgoznak a hallgatók továbbra is, mint eddig, akkor remélhetőleg nem válik fölöslegessé az új kutatócsoport működése.

BANA ENIKŐ

A TULAJDONNÉV AZ OKTATÁSBAN

A TIT Szabolcs-Szatmár megyei Szervezete és magyar nyelvi szakosztálya, a Debreceni Akadémiai Bizottság nyelvtudományi munkabizottsága, az ELTE Névtani Munkaközössége és a Bessenyei György Tanárképző Főiskola 1981. október 8-10-én a fenti címmel konferenciát szervezett Nyíregyházán. A csaknem 50 résztvevő 26 előadást hallgathatott. Időrendben a következőket: Balogh László: A szakköri névkutatás hatása a tanórai tulajdonnévoktatás eredményességére; Orosz Béla: A névtan az általános iskolai anyanyelvi nevelés szolgálatában és az új tanterv; Urbán Teréz: Rendkívüli névtanórák az általános iskolában; Szabóné Erdélyi Erzsébet: A tulajdonnév a középiskolai oktatásban; Máté József: Névtan a gimnáziumban; Nagy Géza: Ragadvány- és diáknevek keletkezése és helyesírása; Farkas Ferenc: A jászsági tulajdonnevek gyűjtése és feldolgozása a tudományos diákkörben; Tungli Gyula: Az irodalmi névadás felhasználása a középiskolai oktatásban; Berényi Zsuzsanna: Személynevek a középiskolai matematika és fizika tantárgy oktatásában; Hajdú Mihály: Speciális névtani képzés az egyetemen; Ördög Ferenc: A "Bevezetés a személynevek / földrajzi nevek vizsgálatába" c. speciális kollégium tapasztalatai az ELTE Bölcsészettudományi Karán; J. Papp Zsuzsanna: Tulajdonnevek vizsgálata kódexeinkben; Király Lajos: A névtan oktatásának lehetőségei a tanítóképzőben; Kováts Dániel: Az írói névadás néhány sajátossága Móricz Zsigmond műveiben; Csige Katalin: Az irodalmi személynévadás a XIX. századi orosz irodalomban; Virágh Gábor: A Vajdaság népei és nemzetiségei testvériségének gondolata...; Büky Béla: Egy magyar írói névadási szótár terve; Kálmán Béla: Egy magyar helynévtípusról; Németh Zoltán: A Pozsony megyei Taksony helynevei; Mező András: A tulajdonnévi homonímák keletkezéséhez; Udvari István: Megjegyzések a bács-szerémi ruszin Doroczki csa-

ládnev eredetéhez; Mizser Lajos: A tudá/lé/kos etimológia; Rónai Béla: A népetimológia földrajzi neveinkben; Nyirkos István: A tulajdonnevek hírértékéről; Sebestyén Árpád: A tulajdonnév szerepe a hazafias nevelésben; J. Soltész Katalin: Tulajdonnév és nyelvtanulás; Rácz Endre: A tulajdonnevek grammatikája; Bachát László: A tulajdonnév mint mondatrész.

Volt mód és alkalom vitára, hosszabb-rövidebb megbeszélésre, és tájékozódhattunk egymás eredményei felől.

Október 9-én délután kirándulást tettünk Beregbe /Vásárosnamény - Tákos - Csaroda - Tarpa/.

S U M M A R Y

In the first study of the column titled 'Studies, Articles, Data' K. FEHÉRTÓI verifies that the proper names Bod, Bodos, Boda, Buda occurring in 12th and 13th century Hungarian documentary sources originate from the Slavonic Budomir nicknamed. — B. P. GERGELY shows the possibilities of comparative proper name analysis on the basis of her own assembling in Kalotaszeg (Rumania) and of F. Ördög's in Göcsej and Hetés. — M. HAJDÚ continues his study already published in the 4th and 5th issues of Névtani Értesítő on the names of sires in Békés county. This time he analyses the names of boars and rams, then summarizes the characteristics of the stallion-, bull- and boar-names. — Gy. KRISTÓ writes about the earliest history of town Nyiregyháza. He refutes those former opinions considering the datum Nyr from 1219 in the Regestrum of Várad refers to that town. — Gy. KOROKNAY analyses the occurrence of the word Nyr in Anonymus' work entitled Gesta Hungarorum. He states of one of the data that it may have referred to a little brook flowing past Nyiregyháza. — G. TÁLOS presumes the placename fotudi dating back to 1055 being ^{*}fokudi /focudi/ in all certainly and referred to today's Fadd village. — B. KÁLMÁN bears record to the placename Ludvég not containing the birdname lúd (goose), but it originates from the proper name Ludvig (lat. Ludovicus). — L. MIZSER: Names of Locomotives. The different makes of Locomotives have different names. — L. BACHÁT: The Proper Noun as a Sentence-element. The different syntactic characteristics of the proper and common nouns are shown. — E. RÁ CZ: The